

Rozhovor

Zahrada, která chutná

O JEDLÉ ZAHRADĚ S FERDINANDEM LEFFLEREM

Zahradního architekta Ferdinanda Lefflera z ateliéru Flera pravděpodobně znáte. Pravidelně se dělí o svoje zkušenosti, jak si navrhnout zahradu plnou radosti, v médiích, knihách i na workshopech. My jsme s ním hovořili o tom, jak si navrhnout perfektní jedlou zahradu.

Řekněme, že mám zahrádku a přemýšlím, že bych si na části z ní vytvořila jedlou zahradu. Jaké by měly být moje první kroky?

Asi nejdůležitější je mít rozmyšlený celkový koncept zahrady, protože jedlá zahrada je často součástí klasické, obytné zahrady. Je proto dobré dopředu vědět, kde je to správné místo na jedlou zahradu. Mělo by to být místo, kam dopadá více slunce, a mělo by mít v blízkosti zdroj vody kvůli zálivce. V současnosti se často zakládají klasické zahrady tak, aby vodu moc nepotřebovaly, ale právě jedlá zahrada – zelenina, ovoce i bylinky v ní, – občas zalít potřebují.

Už dávno je pryč doba, kdy si lidé mysleli, že jedlá zahrada by měla být skrytá někde v rohu. My jako zahradní architekti rádi ukazujeme i takovou zahradu, umísťujeme ji klidně i na předzahrádky, aby s ní člověk byl v kontaktu. Zároveň je dobré, když ji má majitel na očích, protože tyto rostliny, zelenina a ovoce jsou náchylnější na škůdce, takže to má šanci spíš zpozorovat a řešit.

V našem kurzu Jedlá zahrada jsme dali dohromady jednoduché rady vhodné právě i pro úplné začátečníky (www.zijtevesvezahrade.cz).

A co se týká velikosti jedlé zahrady u začátečníků?

Rozhodně každému doporučuji začít s menším počtem druhů, například se třemi čtyřmi záhony. A když uvidí, že mu to jde fajn, tak aby přidal. Je jen na škodu, když se člověk příliš nadchne, nasadí toho moc a následně je zavalený prací v zahradě. Je lepší mít perfektně udržované dva záhonky než čtyři, které nám přerůstají přes hlavu.

Je něco, co byste do takových záhonů doporučil a co byste zkombinoval?

My v rámci našeho kurzu Jedlá zahrada ukazujeme i začátečníkům různé typy kombinací, které se do takových záhonů hodí. Ne všechno, co člověk chce mít v zahrádce, je automaticky vhodné. Některé druhy zeleniny se vedle sebe úplně nesnesou, jiné se naopak podporují, takže je fajn se alespoň trochu orientovat v tom, které druhy k sobě patří, a které ne.

Určitě bych doporučil salát – čerstvý má rád snad každý, a navíc je ho opravdu hodně druhů. Nemusí to být jen ty nejznámější, nebojte se experimentovat a zkoušet i zvláštní odrůdy; zajímavé a velmi chutné jsou asijské druhy jako mizuna nebo mibuna. Ty navíc velmi rychle

“Nejdůležitější je za mne přiměřenost – mít toho jen tolik, o co jsem schopný se starat.”

Skleník může mít různé, dnes už i velmi atraktivní podoby.

KDO JE FERDINAND LEFFLER?

Zahradní architekt, autor knih, učitel a propagátor zahradní architektury, moderátor a spoluautor úspěšného TV programu, zakladatel ateliéru Flera, ale i otec, milovník psů, cyklistiky a dobrého jídla. Navrhuje zahrady inspirované samotnou přírodou a konkrétními lidmi. „Zahrady, které vytvářím, mají vždy na prvním místě člověka. Musí být živé, osobité a zábavné. Jsou to zahrady, kde vám má být jednoduše jen tak dobře.“

rostou, takže v podstatě už měsíc po výsadbě můžete mít vlastní salát ke spotřebě. Skvělé jsou i různé typy sladkých hrášků, které zase milují děti a jsou poměrně nenáročné, dále kopr a ředkvičky, které jsou neporovnatelné s těmi, které koupíte v obchodě...

S tím musím souhlasit, domácí ředkvičky a rajčata jsou chuťově úplně neporovnatelné s těmi kupovanými. Jsou i ty vhodné do prvních záhonů?

Rajčata určitě také, ale navzdory tomu, že v našich končinách skvěle rostou, jejich pěstování je už trochu komplikovanější – musíte je vyvazovat, zaštipovat, jsou i náchylnější k různým chorobám. Zatímco listové zeleniny jsou opravdu jednoduché, problém u nich můžete mít maximálně se slimáky. Stejně jednoduchá je i kořenová zelenina, brambory, pórek – všechno to jsou druhy, se kterými není tolik práce, ale přinesou vám hodně radosti.

Vy často říkáte, že péče o zahradu by měla přinášet hlavně radost.

Přesně tak. Vysaďte si květiny a budete se radovat z okrasných záhonů. Ale když se rozhodnete pěstovat něco pro sebe, když čekáte na úrodu, tak doslova žijete

dospíváním rostlin z květu do plodů.

Úroda z vlastní zahrádky s sebou přináší i možnost zdravějšího stravování, protože zařadíte do jídelníčku čerstvé suroviny, a také aktivní trávení času venku. Takže určitě to každému jen doporučuji.

Co byste mi poradil, kdybych měla velmi malou zahrádku? Našlo by se i v takovém případě pro mě něco vhodné k pěstování?

Já si myslím, že žádná zahrada není tak malá, aby se do ní nevešlo alespoň těch pár záhonů. To, co bych však doporučil majitelům menších zahrad, je, aby ubrali z plochy trávníku. V dnešní době už navrhujeme i zahrady, ve kterých trávník vůbec není, namísto něho jsou tam rostliny, květiny, stromy... Trávník je fajn mít, pokud máte malé dítě, které si na něm pohraje, ale určitě stačí na menší ploše. I v našem kurzu Žijte ve své zahradě učím, jak si uspořádat všechny vysněné prvky zahrady.

Na zahradách, které jste už zrealizoval, jsou velmi často vidět i vyvýšené záhony. Stává se tento způsob pěstování stále oblíbenějším?

Vyvýšené záhony jsou aktuálně velkým

trendem. Má to svoje opodstatnění, protože ten, kdo vyvýšené záhony má, tak zjistí, že ho hodně baví, že je k rostlinám blíže. Tak nějak podvědomě se potom o ně raději a více stará. Navíc vyvýšené záhony vypadají velmi kultivovaně, uspořádaně. Ne každému však vyhovují, případně nejsou dostatečně zruční, aby si je sami postavili. I v tom případě stačí klasický záhon olemovat cihlou nebo prkny – hned vypadá estetičtěji.

Když jsme už tedy trochu zabrousili k estetické stránce zahrady, jak

Skleník můžete přizpůsobit exteriéru domu.

navrhnout zahradu tak, aby s domem tvořily vizuálně jeden celek?

Jedlou zahradu je možné dát k prakticky jakémukoliv domu. My už v současnosti děláme např. zeleninové zázemí i k minimalistickým, designovým domům. V takovém případě ten trik spočívá v tom, že se využívá struktura rostlin na to, aby se vytvořily tzv. pokojíčky, které budou fungovat. Nebylo by například vhodné k domu z betonu a skla dát dřevěné vyvýšené záhony, které by nekorespondovaly s architekturou domu. Pokud máme například moderní dům, postupují tak, že v jeho těsné blízkosti navrhnu moderněji pojatou zahradu, která se ale postupně bude přelévat do přirozené krajiny, než se vytvoří zázemí, kde si mohou dovolit pracovat s archetypálními základy jedlé zahrady. Takže znovu připomínám důležitost promyšlenosti konceptu celé zahrady. Díky tomu zjistíte, kde máte prostor na samotnou zahradu a na které prvky v rámci zahrady. Můžete tak například najít i místo na viktoriánský skleník, který díky tomu, že bude dále od domu, někde v zastrčenějším koutu, se nebude bít s architekturou domu. Dobře rozvrhnout

zahradu skutečně není tak komplikované, je třeba se nad tím jen zamyslet a brát v úvahu atributy, jako jsou světlo, voda, vizuální návaznost na dům, ale také i soukromí – a vše se vám pěkně propojí.

Pracujete ve svých návrzích jedlé zahrady s nějakými originálními prvky, které by možná čtenáře na první pohled nenapadlo zkombinovat v rámci rozmístění?

Takových je více, ale když je na to prostor, tak velmi rád navrhuji vedle sebe jedlou zahradu a ohniště určené ke grilování. Sedíte u ohniště, můžete se dívat na to, jak vám všechno roste, a navíc je to praktické, protože můžete hned sáhnout po nějaké čerstvé zelenině nebo bylince.

Je možné si něco vypěstovat i v zahradě, která je z větší části ve stínu?

Všeobecně však samozřejmě platí, že zelenina a ovoce potřebují slunce. Jsou bylinky, kterým stín až tak nevádí, může to být nějaký druh bazalky nebo celkově bylinky s tmavšími listy. I u určité zeleniny by to šlo, například zmíněné listové zeleniny snesou víc stínu. Málokterá zahrada je však celý den ve stínu – někdy stačí, když na zahrádku dopadá slunce jen čtyři hodiny denně. Některé druhy zeleniny vám za to dokonce poděkují.

Rajčata si rozumějí s více bylinkami.

Zmínili jsme, že velkou chybou při zakládání jedlé zahrady je nemít představu o celkovém konceptu zahrady a též pěstování příliš mnoha druhů zeleniny a ovoce. Jsou ještě nějaké časté chyby, které majitelé jedlých zahrad dělají?

Velmi často je to podcenění přípravy půdy. Doporučuji sehnat si kvalitní kompost a nepoužívat namísto něho rašelinu. A samozřejmě půdu dobře zorat. A potom jsou zase ani ne tak chyby jako spíš tipy z koncepčního hlediska, jako například když si vysadíte tři druhy jablek, které vám budou dozrávat v tom samém čase. Lepší je samozřejmě naplánovat si zrání plodů v průběhu celého roku, abyste měli stále nějakou úrodu. ■

„Zahrada je pro radost.“